

Р О М А Н
ІВАНИЧУК

*На величюдних
перехрестях*

ЩОДЕННИКИ
2006—2015

ХАРКІВ
«Фоліо»
2018

2006

Політичний часовий цикл у нинішньому випадку не збігається з календарним: 2006 рік розпочався для нас 26 листопада стартом передвиборної кампанії до Верховної Ради.

А попередній політичний рік закінчився 22 листопада святом першої річниці Помаранчевої революції, яке відбило, наче стемніле від часу дзеркало, тьмяний блиск революційної енергії минулорічного листопадового чину, що гарячою повинню zalив бранне поле ще недавно поневолених Москвою країн, розігнавши по всій планеті сполохи нечуваної грози.

Проте в цьому змерклому відблиску колишнього буйного пламені я не вбачаю ані драми, ані трагедії: повсюдні трени та скигління з приводу начебто упадку нашого державного відродження не мають жодних підстав — революція, якщо вона не була метеорним спалахом, а творчим процесом, мусить набувати інших параметрів та іншого освітлення у плині суспільних політичних перемін.

Жаль тільки, що перетворення революційної енергії на трудову дається не всім і не відразу. Суспільство, яке вийшло з рабства, не може відразу всім загалом спромогтися на ініціативні помисли й дії: табун оленів, який раптом випущений на свободу із лісничівських загорож, повертається на свій колишній вільний терен здештований розгубленістю, лінивством і виробленою

в неволі звичкою пасивно приймати хай і жебрацькі, але готові засоби для існування. Хвороба творчої немочі не поминула й нас, і тому ми сьогодні чуємо то тут, то там квиління неврастеніків: «А за що я мерз три тижні на Майдані?» А за волю України, малодуху, за утвердження себе самого на полі давно очікуваної свободи! Й чи не соромно вам, маловіри, що ви так швидко забули терпіння й терплячість ваших батьків, які за ту ж свободу не тижнями, а роками страждали в лісах, ізворах і бункерах, не каючись?

Звісно, не було на святі першої річниці Помаранчевої революції тієї монолітності, яка здивувала світ рік тому. І не могло бути: суспільство — тож таки не табун, а сукупність особистостей, кожна з яких керується власним поглядом на речі, й суперечності неминуче мусять супроводжувати переможний похід до мети, проте кожен зобов'язаний виразно зріти ту ціль, бо тільки вона може стати об'єднавчим чинником для різношерстного гурту. Та невже ми встигли втратити з поля зору вогненний стовп, який провадить нас, розбуджених, під час ісходу з неволі фараона?

...26 листопада 2005 року, як я уже говорив, розпочався новий політичний рік: стартувала передвиборна кампанія — другий етап Помаранчевої революції. Діймає мене неабияка тривога перед рішучим наступом рваншистів, очолюваних тим же Віктором Януковичем... Великої, хоч я не міг би сказати, що непоправної, помилки допустився наш Президент, зробивши крок до зближення з ним заради об'єднання України. Звісно, можна єднатися з тими українцями, які дотримують інакшої тактики в боротьбі, але ж ніколи — з відвертим ворогом нашого народу. Це ми вже пережили за Хмельницького, коли замість об'єднання пішли в підданство. Не слід запрягати в один повіз тигра і лань — не можна ні на хвилику довірятися потенційному окупантові, якщо навіть він розпинається на словах за Україну.

Не те що Януковичу, навіть Юлії Тимошенко я не вірю, адже той, хто вважає мову сусіда своєю рідною, не може бути одночасно патріотом своєї землі... А втім, історія знає різні випадки: угорець Стефан Баторій став могутнім польським королем, а німкеня Катерина II зміцнила російську імперію дужче, ніж родовиті й звироднілі московські царі...

Та чи можемо ми сподіватися на подібні сприятливі випадки в нинішній ситуації? Аж ніяк: у наш молодий державний час керівне начало мусить перебувати в руках українського патріота. До Президента Ющенка можемо мати безліч претензій, бо ж таки часто припускається він поважних помилок, проте мусимо йти разом з ним, бо удатнішого лідера в Україні нині немає. Такого високого міжнародного авторитету, як за Ющенка, наша держава ще не мала.

І я до глибини душі обурений тим безупинним дзвякотінням журналістів, особливо львівських: зрадник, відступник, імпічмент йому! Й таким чином ви, безумні, своїми псевдопатріотичними ляменами катастрофічно знизили йому і його партії рейтинг — тож за вами трамвайні плебеї повторюють зневажливі слова на адресу нашого Президента, а це ж наші виборці! Та вже краще пристаньте вочевидь на бік Януковича, як це зробили Тарас Чорновіл і Ганна Герман, — то хоч будемо знати, що ви наші відверті вороги, а не приховані фальшиві адепти української демократії!

Теж не можемо збагнути шкідливої політики зарозумілого, хоч і щирого українського патріота Юрія Костенка, який Українську народну партію веде на вибори не в блоці Віктора Ющенка, а окремішно. Дивуюся, чому його не спам'ятають такі мудрі мужі, як Д. Павличко, І. Плющ, І. Драч, І. Заєць, О. Гудима, адже й сліпому нині видно, що ці вельми потрібні політичні діячі залишаються поза парламентом, бо подолати трипроцентний бар'єр УНП сама не спроможна. А ті голоси чесних виборців,

марно подані за цю непопулярну, хоч і найчеснішу партію, розподіляться на банди Симоненка, Вітренко, Януковича, — чому ти, мій друже Юрію, ведеш свій добірний регімент в неминуче провалля?

Вибори 26 березня 2006 року до парламенту матимуть для України рівноцінну з минулорічними виборами Президента вагу. Та невже ми й справді залишилися тим позбавленим державного розуму й ініціативи табуном, який втратив свою благородність, століттями перебуваючи в концтабірній загорожі ворожих держав?

* * *

21 грудня. Настав для мене найприємніший зимовий день: певне, тому він такий утішний, що найкоротший, й відзавтра, як каже Ніна, яка зовсім зими не визнає, бо не любить, змерзлюха, холоду, почне наступати весна; зрештою, для Ніни початок весни настає зразу після найдовшого літнього дня.

Сьогоднішній Корочун став для мене втішним ще й тому, що я закінчив і відіслав у «Кур'єр Кривбасу» свою повість «Оферми з Тридцять шостого регіменту», за яку отримав найвищу від Ніни похвалу. «Люкс!» — сказала вона, віддаючи мені рукопис, і я цим визнанням незмірно зрадів, бо ще ніколи вимоглива, з абсолютним художнім смаком Ніна не віддавала мені рукопису без зауважень... Проте моя втіха має присмак й гіркоти з тієї причини, що, можливо, ця повість буде останньою у моїй творчості, й настала для мене пора поставити на цьому високому акорді крапку й залишити собі для літературних занять лише функцію скриптора — провадити безкінечний «Нещоденний щоденник», який теж неминуче матиме свій кінець...

Нинішній найкоротший день став вельми утішний і для Ніни: сьогодні вона отримала за свою літературну працю першу в житті нагороду — премію ім. Б. Лепкого. Але

і ця втіха має присмак гіркоти: мені не зрозуміло й кривдно, чому знакоми́та письменниця, творець неповторного в нашій літературі прозового стилю, не відзначена досі ні літературною нагородою Фондації Омеляна й Тетяни Антоновичів, ні «Благовістом», ані Національною премією ім. Т. Шевченка, на кожна з яких вона цілковито заслуговує... Так уже повелося на винагородних торгах України, що часто нагороджують посередностей, а то й бездар, а справжні новатори в стилістиці, такі, як Ніна Бічуя та Галина Пагутяк, залишаються на маргінесах преміальних полісів...

А все ж нинішній найкоротший день видався неповторним у своїй зимовій красі: певне, так і в житті — з невпинним скороченням часу конденсується і щастя, і врода, і любов.

Ми йдемо з Ніною по Високозамковому плато рипучим сніжком — першим сухим снігом, який випав цієї ночі; ми трохи захмелені могоричами з приводу Ніниної премії й моєї утіхи творчою удачею, і згадуємо все найкраще, що випало нам обом за час нашого сорокалітнього приятелювання, й водночас терпко відчуваємо ту пізню конденсацію нашої приязні — її солод і присмак гіркоти: чого ж то так швидко скоротився наш день, а весна, яка завтра візьме свій старт, так ще далеко, так далеко, що можна й не діждатися її. А вранішньої молоді весни ми й не помітили, а тому втратили її назавжди...

* * *

26 грудня. За кілька днів розпочнеться новин календарний рік, а політичний вже триває цілий місяць — тусується, моцується й навіть бешкетує, якщо брати до уваги знахабнілу стосовно України поведінку Росії. Бачте, Москва казиться, що Україна на чолі з Президентом Віктором Ющенком веде незалежну політику, і високопоставлені наші чиновники вже не бігають, як за

правління А. Кучми, немов ті цуцики, до Білокам'яної за ярликами, не радяться, не тупцюють на задніх лапках перед Путіним, — й тому погрожує він відключити нам газ, якщо не платитимемо стільки, скільки заправить, а заправляє, скільки заманеться, і вже московські боси провадять показові навчання, як перекривати крани, хоча й самі не знають, що будуть з тим газом робити — хіба що спалювати.

Як на мене — то це останні конвульсії конаючої імперії, бо чим москалі лякатимуть нас тоді, коли знайдемо газ свій або ж спровадимо його з інших країн? А таке станеться як не нині, то завтра, і чи не ліпше було б Росії вгасити нарешті свою ненависть до незалежної України й зайнятися азійськими просторами, на яких путінська — чи то інших імператорів — влада розлізається. немов прогниле рядно, і не допоможе Москві ані істерика знавіснілого Затуліна, ані демагогія юродивого Жириновського, ані зціплені жовна кадебіста Путіна: ще на наших очах станеться те, що напророчив понад двісті років тому Олександр Радіщев: «Из надр развалины огромной возникнут малые светила!»

На жаль, в Україні, яка саме тепер має поважний шанс об'єднатися супроти небезпечного сусіда, котрий хоча й ослаб настільки, що вже не в силі укріплювати гігантську імперську споруду контрафорсами тоталітарного терору, проте ота «огромная развалина» погрожує зачепити обвалами й нас, достоту, як писав Шевченко: «Правда ваша: Польша впала і вас роздавила»... — тієї рятівної єдності катастрофічно нині нам бракує.

Отож замість об'єднувати національно-демократичні сили перед виборами до парламенту, український політичний бомонд розчленовується, немов ряска по воді, на все дрібніші клітини, які в роздрібленості не всі зможуть подолати трьохвідсотковий бар'єр — й тому деякі партії неминуче розчиняться на політичному маргінесі, а голоси, віддані за них, перейдуть до наших противників. Уже

стало відомо, що на виборчому бюлетні буде записано більше п'ятдесяти партій і блоків, й серед них — до десяти наших. А могла б, якби не ті вождівські амбіції, такі властиві українцям, об'єднатися довкола партії Віктора Ющенка й завоювати більшість у майбутньому парламенті.

Звісно, є надія, що після виборів національно-демократичні блоки знайдуть спільну мову, однак за це ще треба поборотися, а так — ми вже від сьогодні йшли б походом підним до остаточної перемоги.

Діймає ще одна тривога: з 1 січня 2006 року буде впроваджено конституційну реформу, яка відбере від Президента чимало повноважень, і замість єдиної владної руки матимемо чотириста п'ятдесят рук у бездарному парламенті й більш, ніж половину з них — нам ворожих. Депутати наші надалі тусуватимуться у сварках і бійках замість того, щоб зміцнювати свою державу мудрими законами.

Ще донедавна була надія, що ту абсурдну реформу, О. Морозом видуману, скасує Конституційний суд, але ж його немає — він заблокований Кравчуками, Морозами, Януковичами, а теж Юлією Тимошенко, яка уві сні й наяву бачить себе на посаді прем'єр-міністра з широкими повноваженнями.

Отакі-то мої гіркуваті роздуми перед початком нового 2006 календарного року. Мій оптимізм, звичайно, не гасне, я вірю в нашу перемогу, а все ж на душі злегка моторошно, бо ж і противники наші досить-таки сильні.

А може, то й добре, що маємо сильного ворога: це не дасть нам закиснути в оспалості.

* * *

31 грудня. Відходить у вічність 2005 рік, і люди, яким закінчився життєвий термін, переступили останню межу, і де тепер душа моєї Софії: залишила вона мене, не дочекавшись ювілею нашого шлюбу...

ЗМІСТ

НЕЩОДЕННИЙ ЩОДЕННИК	3
2006	5
МАНДРІВКИ ДО АБЕРФАЙЛЮ	75
НА ВЕЛЕЛЮДНИХ ПЕРЕХРЕСТЯХ	139
Мій Львів — у людях	145
За синім океаном	181
В огні розбуджена	236
Земне дно під небесами	301
Серед повені книг	377

Літературно-художнє видання

ІВАНИЧУК Роман Іванович
НА ВЕЛЕЛЮДНИХ ПЕРЕХРЕСТЯХ

Щоденники

2006—2015

Упорядник *Габор Василь Васильович*

Головний редактор *О. В. Красовицький*
Відповідальна за випуск *Т. В. Неміровська*
Художній редактор *О. А. Гугалова*
Технічний редактор *Г. С. Таран*
Комп'ютерна верстка: *О. В. Підлісна*
Коректор *А. М. Гончаченко*

Підписано до друку 16.07.18. Формат 60×90 ¹/₁₆.
Умов. друк. арк. 29,00. Облік.-вид. арк. 23,00.
Тираж 500 прим. Замовлення №

ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21А, м. Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016

Сайт та інтернет-магазин видавництва:
www.folio.com.ua
Електронна адреса:
market@folio.com.ua

Надруковано з готових позитивів
у ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21А, м. Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016